

FIȘA

raportului de activitate în anul 2023 pentru membrii titulari,
membrii corespondenți și membri desemnați ai Secțiilor de Științe ale AȘM

I. Titlul, numele și prenumele, Secția de Științe a AȘM

Acad. EȘANU ANDREI

Secției Științe Sociale, Economice, Umanistice și Arte a Academiei de Științe a Moldovei.

II. Activitate științifică

Executor conform tipurilor de proiecte (Anexa I)

Evoluția istorică a Moldovei din antichitate până în epoca modernă în contextul civilizației europene. Basarabia în cadrul Imperiului Rus. Sinteză academică, studii, documente și materiale didactice. Partea I

Activitate individuală: Redactarea și completarea cu noi aspecte, selectate ilustrații și Bibliografie la **Compartimentul II. Capitolul V. CULTURA ȘI ARTA ÎN SEC. XIV-XVI** (în vol. 47 p.) și **Compartimentul III. Capitolul III. CULTURA ȘI ARTA ÎN SEC. XVII - ÎNCEP. SEC. XIX** (în vol. 55 pag.)

Program de Stat (2020–2023), etapa anului 2023

Nr./o	Cifrul proiectului	Denumirea proiectului	Director/ executor
	20.80009.0807.36	„Evoluția istorică a Moldovei din antichitate până în epoca modernă în contextul civilizației europene. Basarabia în cadrul Imperiului Rus. Sinteză academică, studii, documente și materiale didactice. Partea I”	Dr. hab Igor Cereteu

Activitatea în anul de referință (date statistice)

Monografii în ediții internaționale recunoscute (Springer etc.)	
Monografii în alte ediții din străinătate	
Articole în reviste cu factor de impact cu indicarea IF	
Articole în alte reviste editate în străinătate	2
Monografii editate în țară	3
Capitole în monografii internaționale	
Capitole în monografii naționale	
Articole în reviste naționale, categoria A+	
Articole în reviste naționale, categoria A	
Articole în reviste naționale, categoria B+	
Articole în reviste naționale, categoria B	2
Articole în reviste naționale, categoria C	
Articole în alte reviste naționale neacreditate	2
Articole în culegeri internaționale	3
Articole în culegeri naționale	7
Articole în materiale ale conferințelor internaționale	3
Articole în materiale ale conferințelor naționale / cu participare internațională	
Participare cu raport la foruri științifice internaționale: în străinătate / în Republica Moldova	9/4
Participare cu raport la foruri științifice naționale	2
Participare cu raport la foruri științifice cu participare internațională	
Editor culegeri de lucrări, inclusiv materiale ale conferințelor (cu indicarea numelui pe copertă)	

Articole / cărți de popularizare a științei	
Emisiuni radio/TV de popularizare a științei	9
Publicații electronice (pentru revistele care nu dispun de varianta print)	2

III. Rezultate științifice obținute în anul de referință (100-200 de cuvinte)

În anul curent în conformitate cu planul de cercetări în cadrul proiectului au fost definitive și prezentate în redacție finală 2 capitole la istoria culturii sec. XVII-încep. sec. XIX pentru lucrarea de sinteză *Istoria Moldovei ... vol. I* (cc. 110 p.), prin care) a fost realizată o nouă panoramă a evoluției culturii moldave în sec. XVII - încep. sec. XIX prin prisma celor mai noi rezultate ale cercetărilor în știința istorică românească și europeană, fiind trase și concluziile care se impun.

Au fost pregătite și au văzut lumina tiparului două volumele: *Dimitrie Cantemir văzut de aproape* și *Dimitrie Cantemir, Opere* [vol. 6], precum și o ediție aparte *Pomelnicul Mănăstirii Voroneț*.

În anul aniversar Cantemir au fost pregătire și prezentate în România și Republica Moldova, în înalte foruri academice 13 comunicări dedicate vieții și operei cărturarului.

Publicate un șir de studii și materiale, în volume și periodice dinncele două Țări Românești, care țin de cercetarea continuă a istoriei și culturii medievale românești.

IV. Activitate didactică, în 2023

Numărul cursurilor elaborate/ținute	
Denumirea cursurilor de masterat elaborate/ținute	
Numărul total de persoane la care a fost conducător științific al tezei de doctorat	1
Numărul persoanelor la care a fost conducător științific și care au susținut teza, fiind confirmată de ANACEC	
Numărul total de persoane la care a fost conducător științific al tezei de masterat	
Numărul manualelor, materialelor didactice elaborate și editate	

V. Aprecierea și recunoașterea rezultatelor obținute (Premii, medalii, titluri etc.).

- Andrei Eșanu, decorat cu **Diploma de grațitudine** a Primăriei Municipiului Chișinău, pentru contribuție substanțială la dezvoltarea științifică în domeniul istorie și promovării orașului Chișinău, 2023
- Andrei Eșanu, decorat cu **Diploma de Onoare** a Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova, 2023
- Andrei Eșanu, decorat cu Medalia „**Meritul Științific, clasa I-a**” conferit de Prezidiul Academiei de Științe a Moldovei
- Andrei Eșanu, decorat cu **Ordinul „Sf. Ștefan cel Mare” de gradul II** de Mitropolia Basarabiei

Ales membru al comisiilor, societăți ș.a.

- Ales la 4 iulie 2023 în calitate de membru al Comisiei de Istorie a Orașelor din România a Academiei Române cu sediul la Sibiu.
- Ales la 14 septembrie 2023 de Consiliul Municipal Chișinău „Cetățean de onoare a orașului Chișinău”

Redactor / membru al colegiilor de redacție al revistelor naționale / internaționale

n r	Numele, prenume le	Revista		Calitatea (membru, redactor, referent)
	Andrei Eșanu	<i>Revista de Istorie a Moldovei</i> (Chișinău)	<i>membru</i>	
		<i>Destin Românesc</i> (Chișinău)	<i>membru</i>	
		<i>Calendar Național</i> (Chișinău)	<i>membru</i>	
		<i>Codrul Cosminului</i> (Suceava)	<i>membru</i>	
		<i>Studii și Materiale de Istorie Modernă</i> (București)	<i>membru</i>	

VI. Participări la foruri științifice:

Manifestări științifice internaționale (în străinătate)

Nr	Numele, prenumele, titlul științific al participantului	Titlul manifestării organizatori/instituția organizatoare/țara	Perioada desfășurării evenimentu lui	Titlul comunicării/raportului susținut
1	Eșanu Andrei, în colaborare cu Valentina Eșanu	Conferința „535 ani de la zidirea Bisericii Sfintei Mănăstiri Vroneț, 26 mai 1488 - 26 mai 2023”, Mănăstirea Vroneț, jud. Suceava, România	26 mai 2023.	Pomelnicul Mănăstirii Vroneț.
2	Eșanu Andrei în colaborare cu Valentina Eșanu	Conferință anuală a Institutului de Istorie „A.D.Xenopol” din Iași, România, Ediția a IV-a,	8-10 iunie 2023	Dimitrie Cantemir și cursul istoriei.
3	Eșanu Andrei în colaborare cu Valentina Eșanu	The New Enlightenment Between Traditions and Challenges. Crossroads of Civilizations. The First Edition of the World Congres for the Comparative Study of Civilizations, Romania, Bucharest, „Dimitrie Cantemir Christian University”	3-7 Iulie, 2023	Dimitrie Cantemir in the of Civilizational Paradigm Change / Dimitrie Cantemir în fața schimbării paradigmei civilizaționale.
4	Eșanu Andrei în colaborare cu Valentina Eșanu	Simpozion Național cu tema: <i>Dimitrie Cantemir, cărturar și erudit spirit european</i> , Patriarhia Română, Mitropolia Moldovei și Bucovinei, Episcopia Hușilor, or. Husi, România	23 septembri e 2023.	Dimitrie Cantemir – teolog
5	Eșanu Andrei în colaborare cu Valentina Eșanu	Colocviu internațional, organizat de Muzeul municipal „Regina Maria” din Iași	25 septembri e 2023	Reconsiderări referitoare la biografia și opera lui Dimitrie Cantemir
6	Eșanu Andrei în colaborare cu Valentina Eșanu	Colocviul internațional anual cu tema <i>Dimitrie Cantemir și Sud- Estul european</i> , organizat de Institutului de Studii Sud-Est Europene a Academiei Române, București, Ediția a 5-a	5-6 octombrie 2023	Dimitrie Cantemir și Sud-Estul Europei (după stabilirea în Rusia)

7	Eșanu Andrei în colaborare cu Valentina Eșanu	Conferință internațională cu tema: <i>Dimitrie Cantemir: 350</i> . Academia Română și Muzeul Național al Literaturii Române, București,	7-9 noiembrie 2023	Receptarea operelor lui Dimitrie Cantemir la Est de Prut (sec. XVIII-XXI)
8	Eșanu Andrei în colaborare cu Valentina Eșanu	Simpozion internațional cu tema: <i>Dimitrie Cantemir (300 de ani de trecerea la cele veșnice a marelui cărturar român)</i> , organizat de Patriarhia Română, Mitropolia Moldovei și Bucovinei, Episcopia Iașilor, Facultatea de teologie ortodoxă a Universității „Al. Ioan Cuza ”, Iași, România, 9-11 noiembrie, 2023		Sfântul Dimitrie de Tesalonic în opera și activitatea ctitoricească a lui Dimitrie Cantemir
9	Eșanu Andrei	Conferința „Cantemir, Kantemiroglu, Kantemir: un principe și trei culturi”, organizat de Academia Oamenilor de Știință din România, On line, București-Iași- Chișinău, 29 noiembrie 2023		Dimitrie Cantemir.

Manifestări științifice internaționale (în Republica Moldova)

Nr	Numele, prenumele, titlul științific al participantului	Titlul manifestării organizatori/instituția organizatoare/țara	Perioada desfășurării evenimentului)	Titlul comunicării/raportul ui susținut
1	Eșanu Andrei în colaborare cu Valentina Eșanu	Simpozion științific internațional „Valori bibliofile” – 2023 cu genericul „ <i>Sfinții mitropoliți Varlaam și Dosoftei apărători ai ortodoxiei și făuritori de limbă</i> ”. Ediția a XXXII-a, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Chișinău	15 iunie 2023	Dimitrie Cantemir despre Dosoftei și retragerea sa în Polonia
2	Eșanu Andrei în colaborare cu Valentina Eșanu	Conferință internațională, Ediția a VIII-a „ <i>Identitățile Chișinăului: comunități istorice</i> ”, organizatori Asociația Națională a Tinerilor Istorici din Moldova (ANTIM), Grupul civic pentru patrimoniul cultural, Chișinău	17-18 octombrie 2023.	Comunitățile etnice ale Chișinăului secolelor XVI- XVIII
3	Eșanu Andrei în colaborare cu Valentina Eșanu	Conferință științifică internațională cu tema: <i>Dimitrie Cantemir: 350 de ani de la naștere și 300 de ani de comemorare</i> , organizat de	26 octombrie 2023	Ivan Ilinskii – secretarul lui Dimitrie Cantemir în Rusia

		Facultatea de Litere, Institutul de Istorie ale USM, Chișinău		
4	Eșanu Andrei în colaborare cu Valentina Eșanu	Conferință științifică internațională cu tema: <i>Dimitrie Cantemir: 350 de ani de la naștere și 300 de ani de comemorare</i> , organizat de Facultatea de Litere, Institutul de Istorie ale USM, Chișinău	26 octombrie 2023.	Scrierile teologice ale lui Dimitrie Cantemir. Scurtă privire

Manifestări științifice naționale

Nr	Numele, prenumele, titlul științific al participantului	Titlul manifestării organizatori/instituția organizatoare/țara	Perioada desfășurării evenimentului	Titlul comunicării/raportul ui susținut
1	Andrei Eșanu	Conferință științifică „Chișinău – patrimoniul cultural și educație istorică”, organizată cu ocazia aniversării a 587 de ani de la prima mențiune documentară a Chișinăului, Primăria Municipiului Chișinău	17 iulie 2023	Chișinău – semnificația primei atestări documentare
	Andrei Eșanu	Conferință publică în fața directorilor de licee, profesorilor și liceenilor din Chișinău: „...Ne spunem români, iar limbii noastre nu dacică, nici moldovenească, ci românească ...” Dimitrie Cantemir, Organizatori ICR „Mihai Eminescu” din Chișinău și Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Chișinău,	31 august 2023	Dimitrie Cantemir și Limba Română

Manifestări științifice cu participare internațională

Nr	Numele, prenumele, titlul științific al participantului	Titlul manifestării organizatori/instituția organizatoare/țara	Perioada desfășurării evenimentului	Titlul comunicării/raportul ui susținut

VII. Promovarea rezultatelor obținute și a activității membrilor secției în mass-media

Emisiuni radio/TV de popularizare a științei (cu indicarea link-urilor de acces)

Nr	Nume, prenume	Emisiunea	Subiectul abordat
1	Andrei Eșanu	2 iulie 2023, Radio Moldova, emisiunea matinală	„Ștefan cel Mare aniversare la stingerea din viață”
2	Andrei Eșanu	17 iulie 2023, Radio Moldova, emisiunea cu E. Scorpan	„Chișinăul istoric”

3	Andrei Eșanu	23 septembrie, Radoi Trinitas, București	: <i>Dimitrie Cantemir - aniversar</i>
4	Andrei Eșanu	25 septembrie 2023, Radio Iași,	<i>Viața și opera lui Dimitrie Cantemir</i>
5	Andrei Eșanu	14 octombrie 2023, Radio Moldova, emisiunea „Acasă și în lume” cu Ludmila Alexei	„ <i>Hramul orașului Chișinău</i> ”.
6	Andrei Eșanu	29 octombrie 2023 Radio Moldova, emisiunea „Album de familie” cu Emilia Ghețu	„ <i>Descrierea Moldovei de Dimitrie Cantemir în cultura europeană</i> ”.
7	Andrei Eșanu	22 decembrie Radio Chișinău, emisiunea Istoria la pachet cu Gh. Cojocar	„ <i>Sărbătorile de iarnă - Crăciunul</i> ”
8	Andrei Eșanu	10 noiembrie 2023, Radio Moldova, emisiunea cu E. Scorpan	„ <i>Dimitrie Cantemir</i> ”
9	Andrei Eșanu, Elena Pentelei	24 octombrie TVR Moldova	„ <i>Dimitrie Cantemir</i> ”

Articole de popularizare a științei (cu indicarea link-urilor de acces, după caz)

Nr.	Nume, prenume	Ziarul, publicația online	Titlul articolului
1	Eșanu Andrei	În: rev. <i>QMagazine</i> , cu dna Gabriela Simon, „ <i>Dimitrie Cantemir, „Filosof între regi, rege între filosofi</i> ”, https://www.qmagazine.ro/dimitrie-cantemir-filosof-intre-regi-rege-intre-filosofi	„ <i>Dimitrie Cantemir. Repere biografice</i> ”
2	Eșanu Andrei	rev. <i>Muzeul Presei Românești</i> , Revista apare sub egida Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, An, III, nr. 12, 2023, p. 10-16, în dialog Tanța Tănăsescu file:///C:/Users/Admin/Downloads/Muzeul%20Presei%20Rom%C3%A2ne%C8%99ti%20Nr%2012_An%20III_2023%20(4).pdf	<i>Despre Dimitrie Cantemir</i>

VIII. Lista lucrărilor publicate în anul de referință (conform Anexei 2)

Anexa 2. Model de completare a listei lucrărilor

În cazul coautoratului, se va sublinia cu bold numele membrului AȘM, ordinea autorilor va fi indicată conform originalului

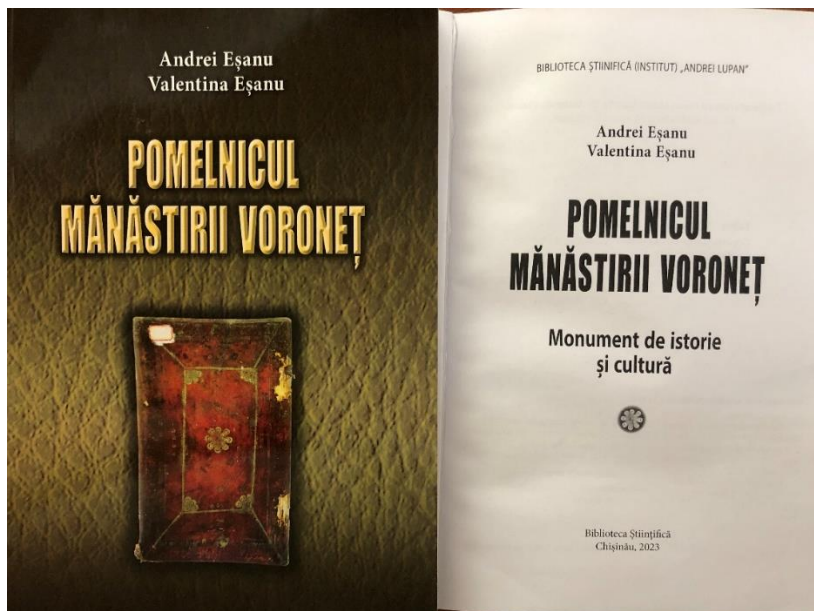
Se vor specifica aparte publicațiile internaționale și cele naționale

La publicațiile electronice, care nu au varianta print, se va indica în mod obligatoriu link-ul de acces

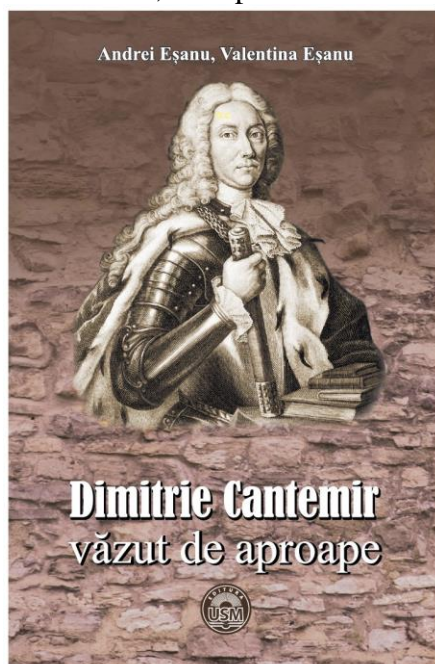
1. Monografii

EȘANU Andrei, EȘANU Valentina, Pomelnicul Mănăstirii Voroneț. Monument de istorie și cultură, Chișinău, 2023, 195 p. ISBN 978-9975-62-459-6.

Tiraj suplimentar după ediția din 2022.

2. EȘANU Andrei, EȘANU Valentina, Dimitrie Cantemir văzut de aproape, Chișinău, 2023, 350 p. ISBN ?

Dimitrie Cantemir, OPERE, Despre numele antice și de astăzi ale Moldovei. Istoria moldo-vlahică. Viața lui Constantin Cantemir, supranumit cel Bătrân, domnul Moldovei. [vol. 6]. Ed. de Andrei și Valentina Eșanu, Chișinău, Știința, 2023, 450 p. ISBN 978-9975-85-185-5

4. Articole în reviste științifice din Registrul Național, de categoria C

4.1. în reviste din bazele Web of Science și SCOPUS

4.2. în alte reviste din străinătate recunoscute

EȘANU Andrei, EȘANU Valentina, **Dimitrie Cantemir și Basarabia**. În: *Anuarul Institutului de Istorie «George Barițiu» din Cluj-Napoca*, tom LXII, 2023, p. 297–319. ISSN 1584-4390, Online ISSN 2344-2093, ISSN-L 1584-4390

EȘANU Andrei, *Educational Values in the Vita Constantini Cantemyrii by Dimitrie Cantemir*, in *Revue des études sud-est européennes*, Bucarest, 2023, tom LXI, pp. 267-273. ISSN 0035-2063

4.3. în reviste din Registrul Național, de categoria B

EȘANU Andrei, EȘANU Valentina, **Opere cantemiriene în obștea Sfântului Paisie de la mănăstirea Neamț**. În: *Akedemos. Revistă de știință, inovare, cultură și artă*, Chișinău, 2022, nr. 4 (67), p. 75-80. ISSN 1857-0461. E-SSN 2587-3687

EȘANU Andrei, **Dimitrie Cantemir în fața schimbării paradigmei civilizaționale**, în *Revista de Istorie a Moldovei*, 2023, nr. 3-4, p. 111-115. ISSN 1857-2022.

4.4. în alte reviste naționale

EȘANU Andrei, EȘANU Valentina, **Dimitrie Cantemir despre Mitropolitul Dosoftei al Moldovei**, în *Limba Română*, Chișinău, 2023, nr. 7-12, p. 146-156. ISSN – 0235-9111

EȘANU Andrei, EȘANU Valentin. **Scurt istoric al satului Sculeni însoțit de un document din 1941**, în *Patrimoniul istoric*, Ungheni, 2023, nr. 17, p. 7-24 ISSN 2345-1637.

Articole în culegeri științifice naționale

EȘANU Andrei, **Prefață. Biserica Ortodoxă Română – scut și sprijin pentru creștinii ortodocși din Basarabia**. În: *Mitropolia Basarabiei. Istorie și tradiție. Culegere de documente și materiale*, vol. I, Chișinău, 2023, p. 23-27. ISBN 978-9975-172-05-9

Eșanu Andrei, **Luca Arbore, ?-1523** [500 ani de la moarte]. În: *Calendar Național, 2023*, Chișinău, 2023, p. 163-164. ISSN 1857-1557

Eșanu Andrei, **Columna lui Traian** [1910 ani]. În: *Calendar Național, 2023*, Chișinău, 2023, p. 175-176. ISSN 1857-1557

Eșanu Andrei, **Eugen Semion** [la 90 ani]. În: *Calendar Național, 2023*, Chișinău, 2023, p. 184-186. ISSN 1857-1557

Eșanu Andrei, **Căderea Constantinopolului** 6 aprilie-29 mai 1453 [570 ani]. În: *Calendar Național, 2023*, Chișinău, 2023, p. 187-188. ISSN 1857-1557

Eșanu Andrei, **Dimitrie Cantemir, 1673-1723** [300 ani de la moarte și 350 ani de la naștere]. În: *Calendar Național*, 2023, Chișinău, 2023, p. 322-324. ISSN 1857-1557

Eșanu Andrei, **Bătălia de la Hotin 1673** [350 de ani]. În: *Calendar Național*, 2023, Chișinău, 2023, p. 339. ISSN 1857-1557

Articole în culegeri științifice internaționale

EȘANU Andrei, EȘANU Valentina, **Dimitrie Cantemir despre mitropolitul Dosoftei și retragerea sa în Polonia**, în *Dimitrie Cantemir. Domn moldav și „Principe al științei românești”*. Coord. Vasile Nechita. Vasile M. Demciuc, Suceava, Ed. Crimca, 2023, p. 107-117. ISBN 978-606-734-209-3

EȘANU Andrei, EȘANU Valentina, **Scrierile teologice ale lui Dimitrie Cantemir. Scurtă privire**, în *Cantemir – 300. Simpozionul Internațional „Dimitrie Cantemir – promotor al umanismului lui și preiluminismului românesc din secolele XVII-XVIII” 26 octombrie 2023*. Ed. îngrijită de A.E.Călin, București, Ed. Ro.cart, 2023, p. 87-100. ISBN 978-606-8776-02-4. Reluat cu aceeași denumire în *Dimitrie Cantemir: memorie literară și studii culturale*. Materialele conferinței științifice cu participare internațională 26 octombrie 2023, Chișinău. Coord. Ludmila Usatâi, Elena Varzari, Chișinău, 2023, p.11-17. ISBN 978-9975-62-607-1 (PDF).

EȘANU Andrei, EȘANU Valentina, **Ivan Ilinskii- secretarul lui Dimitrie Cantemir în Rusia**, în *Cantemir – 300. Simpozionul Internațional „Dimitrie Cantemir – promotor al umanismului lui și preiluminismului românesc din secolele XVII-XVIII” 26 octombrie 2023*. Ed. îngrijită de A.E.Călin, București, Ed. Ro.cart, 2023, p.111-128. ISBN 978-606-8776-02-4. Reluat cu aceeași denumire în *Dimitrie Cantemir: memorie literară și studii culturale*. Materialele conferinței științifice cu participare internațională 26 octombrie 2023, Chișinău. Coord. Ludmila Usatâi, Elena Varzari, Chișinău, 2023, p. 24-33. ISBN 978-9975-62-607-1 (PDF).

Impactul științific:

EȘANU Andrei, la 14 iulie 2023 în calitate de membru al Consiliului Științific Specializat D 611.02-23-21 de la USM la teza de doctor în istorie HARABARA VALERIU *COMUNITATEA GREACĂ DIN BASARABIA ÎN ANII 1812-1829*.

Data completării fișei 28 decembrie 2023

Semnătura